

Język polski czy obcy?

... czyli jak (nie) używać wyrazów obcych

Krzysztof Goczyła

O czym będzie?

- **Pisownia nazw własnych pochodzenia obcego**
- **Pisownia nazw pospolitych pochodzenia obcego**
- **Stosowanie wyrazów zapożyczonych**
- **... i parę innych spraw**
- **Pytania i wątpliwości**

Kilka zasad ogólnych

- **W języku polskim – jeśli to tylko możliwe – należy odmieniać obce nazwy własne.**
- **Poprawna odmiana nazwy własnej wymaga zazwyczaj znajomości wymowy oryginalnej.**
- **Jeśli do nazwy obcej (własnej lub pospolitej) można dopasować jakiś polski wzorzec odmiany, to należy ten wzorzec stosować.**

Nazwiska obce – z apostrofem czy bez?

Zasada ogólna:

Jeśli nazwisko obce ma końcówkę niewymawianą, to w przypadkach zależnych otrzymuje końcówkę polską po apostrofie.

W innych sytuacjach apostrofu nie stawiamy, nawet jeśli wymaga to spolszczenia końcówki oryginalnej.

Bez apostrofu

- Bush** - **Busha, z Bushem, o Bushu**
- Gates** - **Gatesa, Gatesowi, z Gatesem, o Gatesie**
- Disney** - **Disneya, z Disneyem, o Disneyu**
- Diderot** - **Diderota, z Diderotem, o Diderocie**
- Anouilh** - **Anouilha, z Anouilhem, o Anouilhu**
- Lavoisier** - **Lavoisiera, z Lavoisiera, o Lavoisierze**

Z apostrofem

Moore - **Moore'a, Moore'owi, z Moore'em**

Clarke - **Clarke'a, Clarke'owi, o Clarke'u**

Wallace - **Wallace'a, Wallace'owi, z Wallace'em,**

Joyce - **Joyce'a, Joyce'owi, z Joyce'em**

Descartes - **Descartes'a, Decartes'owi, z Descartes'em**

Ale...

Moore - o Moorze

Grant - o Grancie

Clarke - z Clarkiem

Manet - o Manecie

Wallace - o Wallasie

Mauriac - z Mauriakiem

Joyce - o Joysie

Proust - o Prouście

Descartes - o Descarcie

Remarque - z Remarkiem

de Sica - de Siki

Barthes - o Barcie

Komentarz:

Jeśli końcówka polska zmienia brzmienie głoski kończącej nazwisko, końcówkę piszemy zgodnie z wymową, bez apostrofu.

Motto ze Scottem i Trauguttem

Scott - o Scotcie

Gambetta - o Gambecie, z Gambetta, Gambette

(jak: motto – o motcie, mokka – o mokce, passa – o passie)

Ale:

Traugutt - o Traugucie

Narbutt - o Narbucie

(nazwiska polskie)

Charles czy Charles?

Charles Dickens

-

**Charlesa Dickensa
Charlesowi Dickensowi
z Charlesem Dickensem
o Charlesie Dickensie**

Charles de Gaulle

-

**Charles'a de Gaulle'a
Charles'owi de Gaulle'owi
z Charles'em de Gaulle'em
o Charles'u de Gaulle'u**

Różności

Harry Potter - **Harry'ego Pottera, Harry'emu Potterowi,
z Harrym Potterem, o Harrym Potterze**

Mendelssohn-Bartholdy - **Mendelssohna-Bartholdy'ego,
Mendelssohnowi-Bartholdy'emu,
o Mendelssohnie-Bartholdym**

Lew Landau - **Lwa Landaua, Lwowi Landauowi,
z Lwem Landauem, o Lwie Landau**

albo

**Lwa Landau, Lwowi Landau,
z Lwem Landau, o Lwie Landau**

Dalsze różności

**Yves Montand - Yves'a Montanda, z Yves'em Montandem,
o Yvie (a. o Yves'ie) Montandzie**

**Martha Argerich - Marthy Argerich, z Martha
Argerich, o Marcie Argerich**

Goya - Goi, Goyę, z Goyą, o Goi

Ale:

Ody - Odyi, Odyę, z Odyą, o Odyi

I te nieodmienne

Hugo

Eco

Pompidou

Delacroix

Cocteau

*(zakończone na -o, -oi, -au, -ou
z ew. -s lub -x na końcu)*

Rousseau

Giradoux

Laclos

François de La Rochefoucauld

(nieodmienne i imię, i nazwisko)

Nazwiska spolszczone

Wiliam Shakespeare - Wiliama Shakespeare'a, o Shakespearze, ...

Wiliam Szekspir - Wiliama Szekspira, o Szekspirze, ...

**Jean Jacques Rousseau - Jeana Jacques'a Rousseau,
z Jeanem Jacques'em (*albo*: Jakiem) Rousseau, ...**

Jan Jakub Russo - Jana Jakuba Russa, o Janie Jakubie Russie, ...

George Washington - George'a Washingtona, o George'u Washingtonie, ...

Jerzy Waszyngton - Jerzego Waszyngtona, o Jerzym Waszyngtonie, ...

Voltaire - Voltaire'a, z Voltaire'em, o Voltairze, ...

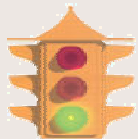
Wolter - Woltera, z Wolterem, o Wolterze, ...

Molière - Molière'a, z Molière'em, o Molierze, ...

Molier - Moliera, z Molierem, o Molierze, ...

Inne nazwy własne ...

Zainstalowałem na komputerze środowisko **Javy**.

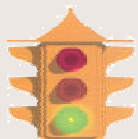
Zainstalowałem na komputerze środowisko **Java'y**.

Proszę o przygotowanie prezentacji w **PowerPoincie**.

Proszę o przygotowanie prezentacji w **PowerPoint'cie**.

Proszę o napisanie tej pracy w **Wordzie**.

Proszę o napisanie tej pracy w **Word'zie**.

... i pospolite

W mojej drukarce brakuje **cartridge'a**.
Czy masz wolne **cartridge'e**?

Mam problemy zarówno z **software'em**, jak i z **hardware'em**.

Nie umiem tańczyć **rock and rolla**.

Z win najbardziej lubię czerwone **bordo**.

A co z przymiotnikami?

Mam problemy zarówno **softwarowe**, jak i **hardwarowe**.

Czy masz dyskietkę **bootującą** do **notebooka**?

Czy masz dyskietkę **butującą** do **notbuka**?

Wyrażenie algebry Boole'a to inaczej wyrażenie **boolowskie**.

Lubię muzykę **rockandrollową** i wina **bordoskie**.

Skrótowce i skróty

CD-ROM:

CD-ROM-u, CD-ROM-ie, CD-ROM-em, ...

RAM:

RAM-u, RAM-ie, RAM-em, ...

CD-ROM:

CD-ROM'u, CD-ROM'ie, CD-ROMem, ...

RAM:

RAM'u, RAMie, RAMem, ...

VAT:

VAT-u, z VAT-em, o Vacie albo o VAT

FAT:

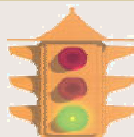
FAT-u, w Facie albo w FAT

P.T.   (*pleno titulo*)

aa   (*ad acta*)

Kontrowersyjne wyrazy

---

authentication

uwierzytelnienie

autentykacja

---

notification

powiadomienie

notyfikacja

---

native

rodzimy
wrodzony
naturalny

natywny

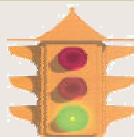
mapping

odwzorowanie

mapowanie

Kontrowersyjne wyrazy

---

audit

audyt

audit

---

execution

wykonanie (programu)

egzekucja

---

encapsulation

hermetyzacja

enkapsulacja

---

firewall

zapora sieciowa

zapora ogniowa

Już przyswojone

---

computer

komputer

fax

faks, fax

scan

skan

manager

menedżer

slide

slajd

yachtclub

jachtklub

developer

deweloper

interface

interfejs

click

klikać

compatible

kompatybilny

dealer

diler

businessplan

biznesplan

joystick

dżojstik

display

displej

Pytania, wątpliwości, ...

<http://www.eti.pg.gda.pl/katedry/kio/wyklady.html>